

Forslag om vern av Flakstadmåsan i Nes og Ullensaker kommuner



Hortulan
Ill. Trond Haugskott



Norsk Ornitologisk Forening,
avd. Oslo og Akershus

FORSLAG OM VERN AV FLAKSTADMÅSAN I NES OG ULLENSAKER KOMMUNER

Høgmyrer (torvmyrer) er en truet naturtype på grunn av oppdyrking og torvdrift. Høgmyrer har lang fortorvningstid med et særegent plante- og dyreliv, og fungerer som karbonlager. I Akershus er det få store torvmyrer i lavlandet som er mer eller mindre uberørt av menneskelige aktiviteter. Flakstadmåsan er fra et ornitologisk synspunkt den mest verdifulle gjenværende torvmyra i kulturlandskapet i Akershus, og vi foreslår derfor at myra vernes som naturreservat (den uberørte delen) og kulturlandskap (delen med «gammeldags» torvdrift).

Fuglelivet på Flakstadmåsan

Ved Flakstadmåsan er det registrert 80 fuglearter, hvorav 13 er oppført på Norsk rødliste for arter 2013 (Tabell 1). Myra har spesiell betydning som hekkeplass for arter knyttet til myr og åpent terreng.

Flakstadmåsan var i mange år en av de viktigste hekkeplassene i Akershus for den kritisk truede spurvefuglen **hortulan**, og det hekket opptil 7 par på den delen av myra som har «gammeldags» torvdrift. Hortulanbestanden i Norge er i sterk tilbakegang, og arten hekket siste gang i Akershus i 2004. Miljødirektorates Handlingsplan for hortulan (basert på DN-rapport 5-2009) tar sikte på å hindre at arten dør ut i Norge og å reetablere en levedyktig bestand. I den forbindelse er det svært viktig at alle tidligere hekkelokaliteter forvaltes slik at de forblir attraktive for arten. I Akershus har flere av de andre tidligere lokalitetene for hortulan blitt utsatt for intensivt torvdrift slik at de er mindre egnet for hortulan nå (Liermosen i Aurskog-Høland, Herremyra i Nes og Grenimåsan i Nes/Ullensaker hvor hortulan brukte den ikke-vernete delen av myra). Flakstadmåsan er derfor nå det viktigste og nær eneste stedet i Akershus som tilbyr egnet hekkebiotop for hortulan. Myra bør derfor vernes som et ledd i forvaltningen av denne kritisk truede arten. Dersom myra skulle bli dyrket opp eller bli brukt til «moderne» torvdrift vil myra være uegnet for hortulan, og det vil være lite trolig at arten kan reetableres i Akershus.

Flakstadmåsan har også stor betydning for en rekke andre arter som hekker på myr. **Krikkand, orrfugl, trane, heilo, enkeltbekkasin, storspove, skogsnipe og grønnstilk** benytter særlig den uberørte delen av myra og andre våte partier. For både trane, heilo og storspove fungerer torvmyrer som hekkeplasser, mens de ofte søker føde på dyrket mark rundt myra. Flakstadmåsans beliggenhet som en «øy» i kulturlandskapet gjør den dermed ekstra attraktiv for flere fuglearter, samtidig som en eventuell ødeleggelse av myra vil ha konsekvenser for artsmangfoldet i omkringliggende områder.

Flakstadmåsan har også betydning for flere spurvefugler som hekker i åpent terreng. **Heipiplerke, gulerle og tornirisk** hekker alle med flere par på myra, men er fåtallige ellers i Akershus. Forekomsten av heipiplerke representerer en slags geografisk utpost for en art som for øvrig er vanligst i fjellet. Tilsvarende er det mulig at **steinskvett** har hekket på myra, mens arten for øvrig er en sjelden hekkefugl i Akershus.

På Flakstadmåsan er det ellers registrert flere andre fåtallige arter i hekketiden som **vepsevåk, musvåk, lerkéfalk, vendehals, dvergspett og tornskate**.

Sammenligning med andre torvmyrer i Akershus

Mange store torvmyrer i lavlandet har forsvunnet som følge av oppdyrking, og i Akershus er mange av de gjenværende sterkt berørt av torvdrift. Som nevnt over har både Liermosen, Herremyra og Grenimåsan blitt utsatt for intensivert torvdrift som gjør dem stadig mindre verdifulle for fugler. En rekke andre myrer i Akershus er også brukt til torvuttak, for eksempel Ånebymosan og Gaustadmosan i Nittedal og Jarsmosan, Komnesmåsan og Hjellebølmåsan i Aurskog-Høland. I Akershus finnes kun to områder med torvmyr i lavlandet (i kulturlandskapet) som er vernet: Aurstadmåsan og den nordlige delen av Grenimåsan.

Aurstadmåsan er et verdifullt reservat på størrelse med Flakstadmåsan, men fuglelivet er likevel ikke så rikt som på Flakstadmåsan (hittil er 33 arter observert), og myra har bare såvidt blitt brukt av hortulan. Reservatet på den nordlige delen av Grenimåsan er også verdifullt, men for fugler er det ikke fullt så attraktivt som Flakstadmåsan fordi det er mindre areal med helt åpne områder, og formen på dette arealet er smalt. Hortulan brukte ikke den vernet delen av Grenimåsan.

KONKLUSJON

Flakstadmåsan peker seg ut som den viktigste gjenværende torvmyr i lavlandet i Akershus, og har et rikt fugleliv og forekomst av truede arter, spesielt hortulan. Den uberørte delen bør vernes som naturreservat for å sikre forekomstene av myrtilknyttede fuglearter. Den delen av myra som har «gammeldags» torvdrift bør vernes som kulturlandskap og skjøttes spesielt med tanke på å opprettholde egnet biotop for hortulan.

Juli 2013

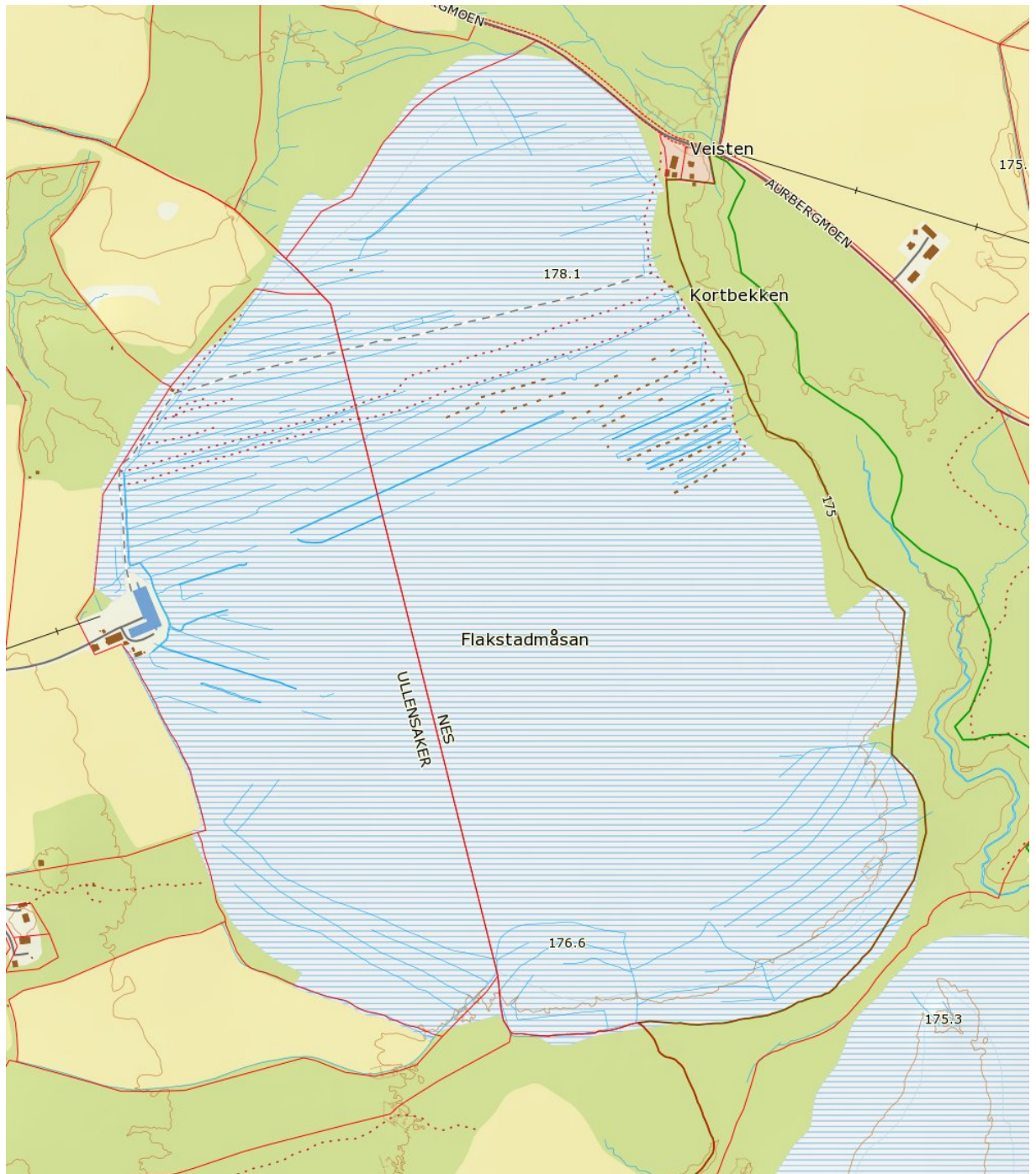



Håkan Billing
leder

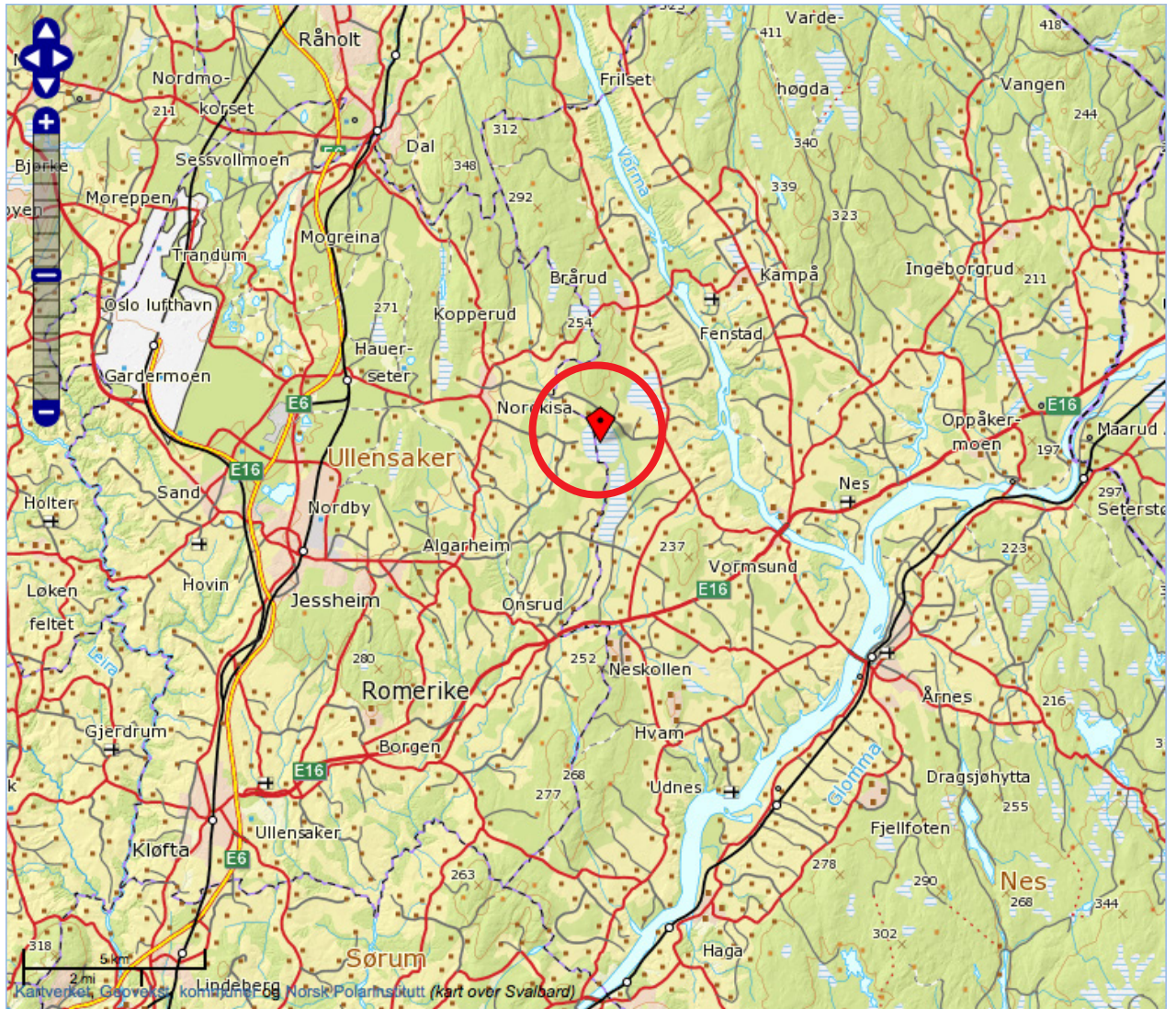
Tabell 1. Artsliste for Flakstadmåsan i Nes og Ullensaker kommuner (Akershus) med informasjon om rødlistestatus og forekomst/bestand på myra.

Art	Forekomst	Bestand	Rødlistestatus
Gråhegre	Observervert		
Krikkand	Hekkefugl	0-1 par	
Stokkand	Observervert		
Kvinand	Observervert		
Vepsevåk	Sommer		VU (sårbar)
Hørsehauk	Observervert		NT (nær truet)
Spurvehauk	Observervert		
Musvåk	Sommer		
Dvergfalk	Trekk		
Lerkefalk	Observervert		VU (sårbar)
Orrfugl	Hekkefugl		
Trane	Hekkefugl		
Heilo	Hekkefugl	1 par, opptil 140 individer på trekk	
Vipe	Observervert		NT (nær truet)
Enkeltbekkasin	Hekkefugl	1 par	
Småspove	Trekk		
Storspove	Hekkefugl	2 par	NT (nær truet)
Skogsnipe	Hekkefugl	1 par	
Grønnstilk	Hekkefugl	0-2 par	
Hettemåke	Observervert		NT (nær truet)
Fiskemåke	Observervert		NT (nær truet)
Sildemåke	Observervert		
Ringdue	Hekkefugl		
Gjøk	Hekkefugl		
Tårnseiler	Sommer		NT (nær truet)
Vendehals	Hekkefugl	0-1 par	
Grønnspekk	Hekkefugl		
Svartspekk	Hekkefugl		
Flaggspett	Hekkefugl		
Dvergspett	Hekkefugl	0-1 par	
Sanglerke	Hekkefugl	2-3 par	VU (sårbar)
Låvesvale	Hekkefugl		
Trepplerke	Hekkefugl		
Heipplerke	Hekkefugl	1-3 par	
Gulerle	Hekkefugl	5 par	
Linerle	Hekkefugl		
Gjerdesmett	Hekkefugl		
Jernspurv	Hekkefugl		
Rødstrupe	Hekkefugl		
Blåstrupe	Trekk		

Art	Forekomst	Bestand	Rødlistestatus
Rødstjert	Hekkefugl	0-1 par	
Buskskvett	Hekkefugl	3 par	
Steinskvett	Trekk, mulig hekkefugl		
Svarttrost	Hekkefugl		
Gråtrost	Hekkefugl		
Måltrost	Hekkefugl		
Rødvingetrost	Hekkefugl		
Duetrost	Hekkefugl		
Gulsanger	Hekkefugl		
Møller	Hekkefugl		
Tornsanger	Hekkefugl		
Hagesanger	Hekkefugl		
Munk	Hekkefugl		
Gransanger	Trekk		
Løvsanger	Hekkefugl		
Fuglekonge	Hekkefugl		
Stjertmeis	Hekkefugl		
Granmeis	Hekkefugl		
Toppmeis	Hekkefugl		
Svartmeis	Hekkefugl		
Blåmeis	Hekkefugl		
Kjøttmeis	Hekkefugl		
Tornskate	Hekkefugl	1-2 par	NT (nær truet)
Nøtteskrike	Hekkefugl		
Skjære	Hekkefugl		
Kråke	Observervert		
Ravn	Observervert		
Stær	Observervert		NT (nær truet)
Pilfink	Hekkefugl		
Bokfink	Hekkefugl		
Bjørkefink	Trekk		
Grønnfink	Hekkefugl		
Grønnsisik	Hekkefugl		
Tornirisk	Hekkefugl	3-5 par	NT (nær truet)
Gråsisik	Observervert		
Grankorsnebb	Observervert		
Dompap	Hekkefugl		
Gulspurv	Hekkefugl		
Hortulan	Hekkefugl	0-7 par, hekket sist i 2004	CR (kritisk truet)
Sivspurv	Hekkefugl	0-1 par	



<p>0 50 100 150m</p> <p>Målestokk 1 : 7500 ved A4 utskrift</p> <p>Utskriftsdato: 12.04.2013</p>	<p>TEGNFORKLARING</p> <p>Fulldyrka jord</p> <p>Overflatedyrka jord</p> <p>Innmarksbeite</p> <p>Skog av særst hög bonitet</p> <p>Skog av hög bonitet</p> <p>Skog av middels bonitet</p> <p>Skog av lav bonitet</p> <p>Uproduktiv skog</p> <p>Myr</p> <p>Åpen jorddekt fastmark</p> <p>Åpen grunnlendt fastmark</p> <p>Bebygd, samf, vann, bre</p> <p>Ikke klassifisert</p> <p>Sum:</p>	<p>AREALTALL (DEKAR)</p> <p>170,2</p> <p>0,0</p> <p>1,2</p> <p>0,0</p> <p>127,8</p> <p>234,9</p> <p>233,9</p> <p>3,9</p> <p>16,3</p> <p>6,8</p> <p>0,0</p> <p>3,0</p> <p>0,0</p> <p>798,0</p> <p>171,4</p> <p>600,5</p> <p>23,1</p> <p>3,0</p> <p>798,0</p>	<p>Kartet viser en presentasjon av valgt type gårdskart for valgt eiendom.</p> <p>I tillegg vises bakgrunnskart for gjenkjenneelse.</p> <p>Arealstatistikken viser arealer i dekar av de ulike arealklassene for eiendommen.</p> <p>Det kan forekomme avrundingsforskjeller i arealtallene.</p> <p>Ajournføringsbehov meldes til kommunen.</p> <p>Markslagsgrenser</p> <p>Eiendomsgrenser</p>
<p>GÅRDSKART 0238-3/1</p> <p>Tilknyttede grunneiendommer: 3/1</p>			
			



<http://nofoa.no/sak/277>



Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO

leder@nofoa.no